



До  
Председателя  
на научно жури, определено със  
заповед № 2845/25.11.2020г.  
на зам.ректора по НИД на УНСС,  
гр. София

### РЕЦЕНЗИЯ

от д-р **Вълчин Здравков Даскалов**, доцент  
по гражданско и семейно право при ЮФ на  
УНСС, вътрешен член на научното жури

**относно:** защита на дисертационен труд на  
тема **„Исковете за попълване на масата  
на несъстоятелността в банковата  
несъстоятелност”** с автор Матей  
Веселинов Матев, за присъждане на  
образователната и научна степен „доктор”  
по научната специалност „Административно  
право и административен процес”

Уважаеми членове на Научното жури,

С решение на Факултетния съвет на Юридическия факултет на УНСС  
№6/17.11.2020 г. съм избран, а със заповед № 2845/25.11.2020г. на зам.ректора по  
НИД на УНСС, и утвърден за вътрешен член на Научно жури за провеждане на  
открито заседание за защита на дисертационен труд на тема **„Исковете за  
попълване на масата на несъстоятелността в банковата  
несъстоятелност”** с автор Матей Веселинов Матев, за присъждане на  
образователната и научна степен „доктор” по професионално направление 3.6.  
„Право”, докторска програма „Административно право и административен процес”.

Декларирам, че нямам роднински връзки с кандидата, както и че не съм  
съавтор с него в съвместни трудове и публикации.

В изпълнение на задълженията си като член на журито предоставям  
настоящата рецензия.

### I. Обща оценка на докторанта и на представения дисертационен труд

Матей Веселинов Матев е завършил гимназия е усилено изучаване на  
френски език. През 1990г. завършва „Право” в Юридическия факултет на  
Софийския университет „Св. Климент Охридски”. След завършване на  
практическия стаж в Софийски градски съд и успешно полагане на изпит за  
правоспособност, една година работи като юрисконсулт в “Плама” АД, гр. Плевен.  
През 1993г. се вписва като адвокат в адвокатска колегия гр. Ловеч и активно  
упражнява адвокатска професия до месец март 2019г. В адвокатската си дейност  
работи в областта на търговското, облигационното и вещното право,

приватизацията, чуждестранните инвестиции и ценните книжа. Богатият му опит и универсални познания му позволяват да се занимава и с други дейности: от 2001 г. до 2019 г. е Председател на Съвета на директорите на „Наш дом“ АД, а в периода от 2006 г. до 2019 г. е член на Съвета на директорите на „Торготерм“ АД. На 26.03.2019 г. е избран за Председател на Управителния съвет на Фонда за гарантиране на влоговете в банките.

Матей Матев зачислен като докторант на самостоятелна подготовка по научната специалност професионално направление 3.6. „Право“, докторска програма „Административно право и административен процес“ към катедра „Публичноправни науки“ при ЮФ, УНСС, считано от 15.10.2019г. През време на докторантурата си Матей Матев е положил с отличен успех предвидените изпити. Отчислен е с право на защита на 19.10.2020 г. (предложение на Катедрен съвет на катедра „Публичноправни науки“, протокол №2/19.10.2020 и решение на Факултетния съвет, протокол №6/17.11.2020 г., при ЮФ, УНСС)

Дисертационният труд е подготвен под научното ръководство на проф. д-р Валерий Георгиев Димитров. Той е в обем 296 стр. (изложение, без библиография и друга сервизна информация). Направени са 359 бележки под линия. Библиографската справка на труда включва използвана научна и научно-приложна литература на български (44 източника), английски (6 източника) и френски (6)език. Изследвана и коментирана е голямо количество съдебна практика.

Предложеният дисертационен труд отговаря на формалните изисквания на чл. 27 ал. 2 от **Правилника за прилагане на Закона за развитието на академичния състав в република България** и структурата му е изградена въз основа на класическите елементи: увод, изложение, заключение - резюме на получените резултати с декларация за оригиналност и библиография.

В увода авторът е дал кратка характеристика на изследваните проблеми, подчертал е актуалността на темата и е мотивирал научно-практическата необходимост от изследователската работа. Постигната е основната задача на тази част от работата – идентифицирани са проблемите, които ще бъдат разглеждани, ясно са формулирани целите и задачите, връзката им с други правни институти, както и отговор на най-важните основни въпроси, които поставят изследваните искиове. Като основни методи на изследване са споменати историкоправния, нормативистичния и сравнителноправния методи. В увода авторът е предложил и кратко резюме на развитието на производството по несъстоятелност срещу „Корпоративна търговска банка“ АД, както и съпътстващото развитие на специалното законодателство, което е в основата на изследването.

Изложението е развито в пет глави. В **Първа глава „Обща характеристика и сравнителноправен анализ на отменителните искиове ”** е предложено кратко представяне на отменителните искиове в гражданското право. Павловият иск по чл. 135 ЗЗД е разгледан в светлината на последващото изложение. Логично продължение на тази въвеждаща част е краткият обзор на отменителните искиове в общия правен режим на търговската несъстоятелност по Търговския закон (по нататък ТЗ). В главата е направен сравнителноправен преглед на особеностите на отменителните искиове в рамките на производство по несъстоятелност в правната система на САЩ. Като представител на континенталното право е избрана Франция. Изложението има общ характер, не е обърнато внимание на особеностите на отменителните искиове в банковата несъстоятелност. В тази сравнителноправна

част липсва препратка към правните системи на Германия и Австрия, които в голяма степен са в основата на българския правен режим на общата несъстоятелност.

**Втора глава “Исковете по чл.59 от Закона за банковата несъстоятелност”** е с най-голям обем и е посветена на специалните иски, с които могат да се атакуват извършени прихващания с вземания на банката. В общата част на това изложение е предложена теоретична основа на правния институт на прихващането в гражданското право. Направен е обзор и на възможностите за извършване съотв. на атакуване на извършени прихващания в общия правен режим на търговската несъстоятелност по ТЗ. Направеният паралел между тези прихващания и общите особености в правния режим на банковата несъстоятелност създават добра теоретична основа за последващия анализ на отделните иски по Закона за банковата несъстоятелност (по нататък ЗБН). В тази част на работата е отделено значително внимание на възможностите за извършване на прихващане в рамките на банковата несъстоятелност. Анализирани са предпоставките за това – изискуемост на насрещните вземания, съществуването на насрещни вземания и тяхната еднородност. В структурната точка **III.3. „Относителната недействителност на прихващанията и тяхната нищожност“** практически е разгледан иска по чл. 59, ал. 2 ЗБН. Разгледани са двете хипотези: нищожност поради неспазване на изискванията за форма на прихващането и нищожност поради нарушения на чл 3, ал. 2 ЗБН. Основната част от изложението в тази глава е посветена на отменителния иск по чл. 59, ал. 3 ЗБН. Много задълбочено и подробно са анализирани отделните елементи на фактическия състав, който поражда потестативното право, което е в основата на този иск. Края на втора глава е посветен на отменителния иск по ал. 5 на чл. 59 ЗБН. Специално внимание е обърнато на обратното действие на измененията на тази норма (направени с ПЗР на Закона за държавния бюджет, обн. ДВ бр. 98/2014г.).

На седемте иска по чл. 60 ЗБН е посветена **Трета глава „Исковете по чл.60 от Закона за банковата несъстоятелност”**. Авторът дава кратка обща характеристика на тези иски. В началото е направен паралел между относителната недействителност и нищожността на сделките, визирани в този законов текст. След това са изследвани процесуалните предпоставки за допустимост на тези иски. Предложен е анализ на правния характер на исковете като е направен общия извод, че същите имат характера на конститутивни иски, тъй като чрез тях се упражняват потестативни права. Убедително е доказано, че само искът по чл. 60, ал. 2, изр. 2 ЗБН има установителен характер (стр. 181-184). Общата характеристика завършва с преглед на активната и пасивна процесуална легитимация на страните по тези иски. В т. 2 **„Особености на исковете по чл. 60 ЗБН“** е разгледан т.нар. „подозрителен период“, като е направен паралел на същия правен институт и в общия режим на търговската несъстоятелност. Разгледани са и особеностите на нищожните сделки във връзка с чл. 3, ал.3 и чл. 22, ал. 3 ЗБН. По нататък в главата е даден подробен анализ на седемте отделни фактически състава, уредени в чл. 60, ал. 1 ЗБН. В тази част е направен ценен от практическа и теоретична гледна точка паралел с фактическия състав на подобните иски в общия правен режим на търговската несъстоятелност (чл. 646, 647 ТЗ). В завършващото изложение т. **4. „Предели на действие на решенията по исковете по чл. 60 ЗБН“** е констатирана празнина в закона – не е определен

кръга от лицата, спрямо които се разпростира действието на решенията по тези отменителни иски.

В сравнително кратката **Четвърта глава „Искът по чл.60а от закона за банковата несъстоятелност”** са разгледани двете хипотези на иска за връщане на получено имущество. Анализирани са характеристиките на иска, същият е определен като осъдителен тъй като в основата му стои специално притезателно облигационно право (стр. 218-222). Освен предпоставките за предявяване са разгледани и елементите на фактическия състав на притезателното право. Направена е обоснована критика на втората хипотеза – получена от трето лице капиталова вноска (чл. 60а, ал. 1, т. 2 ЗБН) като са разгледани и мотивите в многобройни съд.решения за неприлагане на тази норма (стр. 240-247). В края на главата е предложен ценен анализ на приложимостта на този иск при спорове с международен елемент. Акцентът е поставен върху случаите, когато третото лице е с местожителство/седалище в чужбина.

Последната, **Пета глава „Исковите по чл.60б от Закона за банковата несъстоятелност и параграф 6 от ПЗР на ЗИДЗБН”**, разглежда двата иска, чрез които може да се иска обявяване на недействителност на сделки извършени от трети лица. Обърнато е внимание за особения характер на иска по параграф 6 от ПЗР на ЗИДЗБН, който е специална мярка, създадена от законодателя по конкретен случай – несъстоятелността на „Корпоративна търговска банка“ АД. Предложена е обща характеристика, в която са разгледани процесуалните предпоставки за допустимост на двата иска, анализиран е характера им и са изследвани процесуално легитимирани страни. Фактическите състави на двата иска са разгледани в отделни точки като са направени забълбочени анализи на всички отделни елементи.

Работата завършва с доста кратко заключение, която се състои от две части. В първата част обобщаващо се маркират установените в работата проблеми в правния режим на отменителните иски в банковата несъстоятелност и разнопосочната съдебна практика по реализацията им.

Във втората част са изнесени и конкретно формулирани предложенията *de lege ferenda*, които логично следват от изказаните на много места в работата обосновани критики на правния режим *de lege lata*. Авторът предлага конкретни текстове на изменения и допълнения, които като цяло могат да бъдат споделени като разумни и удачни.

## **II. Автореферат и публикации**

Предложеният автореферат в обем от 60 страници, убедително аргументира актуалността на избраната тема и практическата полза от изследването. Вярно са очертани предметът на работата и поставените научни задачи. Предложеното кратко резюме на дисертацията и справката за приносите обективно отразяват резюмират съдържанието на работата и основните научни постижения. В началото на автореферата е представена и логиката на методологията на изследването.

По темата на дисертационния труд са направени четири публикации, които отговарят на науметричните изисквания на ЗРАСРБ и на ППЗРАСРБ (Приложение към чл. 1а, ал. 1 на ППЗРАСРБ). При изискван минимум от 30 наукометрични точки, докторантът е постигнал 40 точки, както следва:

Статия	Квалификация според ППЗРАСРБ	Точки
1. Предпоставки за реализиране на отговорността по иска по чл.57, ал.3 ЗБН <b>Апис-Време, София, 2018 г. стр.1-11</b>	Статия, публикувана в нереферирано списание с научно рецензиране = Г7	10 т.
2. Искът по чл.57, ал.3 от Закона за банковата несъстоятелност, <b>Апис-Практика, 2018, София, стр.1-5</b>	Статия, публикувана в нереферирано списание с научно рецензиране = Г7	10 т.
3. Новият иск по параграф 6 от Преходните и заключителни разпоредби на Закона за изменение и допълнение на Закона за банковата несъстоятелност, <b>сп. Бизнес и право, бр.3, София, 2019 г., стр.43-63</b>	Статия, публикувана в нереферирано списание с научно рецензиране = Г7	10 т.
4. Критичен преглед на съдебната практика по съответствието на измененията на чл.59, ал.5 от Закона за банковата несъстоятелност с европейското право и международните договори, по които Република България е страна, <b>Апис-Практика, София, 2020 г., стр. 1 – 14</b>	Статия, публикувана в нереферирано списание с научно рецензиране = Г7	10 т.
<b>Общо наукометрични точки</b>		<b>40 т.</b>

### III. Оценка на научните и практически резултати и приноси на представения дисертационен труд

Достоинствата и научно-практическите резултати на представения за защита дисертационен труд могат да бъдат разгледани от няколко различни аспекта, които в своята цялост обединяват няколко фактора, които предопределят значимостта на извършената работа. На първо място, изследваната проблематика има особено важно стопанско и социално значение. Действително, в настоящия момент в несъстоятелност е само една банка. Така изследваната проблематика има своята актуалност и практическо значение защото тази банка е голяма банка и както авторът я нарича е „една от големите системни банки в България“ (стр. 4). Ето защо предложеният от Матей Матев задълбочен анализ на тази тема и особено ефекта, който този феномен оказва върху различните групи заинтересовани лица, може да бъде определен като важен принос. Направените от автора изводи могат да послужат като основа за изграждане на по-ефективна концепция за правна защита на вложителите.

Вторият фактор, определящ значимостта на работата, се предопределя от обстоятелството, че това е първото в българската правна литература цялостно монографично изследване, посветено на отменителните иски в системата на банковата несъстоятелност. Частично, някои от поставените проблеми са били предмет на изследвания и от други автори, но те са насочвали вниманието си към отделни конкретни въпроси. Цялостен труд, който да създава единна постановка и концепция липсва. Такъв смел опит е направил авторът на разглеждания дисертационен труд. В тази връзка могат да се отбележат следните въпроси, които за първи път се изследват в българската правна доктрина и представляват ценен принос в правната наука и практиката:

- прихващането е разгледано като специфичен способ за попълване на масата на несъстоятелността (стр. 44-45). Направен е задълбочен анализ на предпоставките за това;

- направен е анализ на действието на особения надзор върху банка и съответно откриването на производство по несъстоятелност върху изикуемостта на вземания от влогове срещу банката. Предложен е задълбочен анализ на наличната по този въпрос съдебна практика. Логично е аргументиран изводът, че активното вземане не може да бъде изискуемо (стр. 48-56);

- задълбочено е изследван въпросът доколко прихващането попада в кръга на забранените дейности по чл. 3 ЗБН. Чрез удачно телеологично тълкуване е аргументиран изводът, че такива прихващания са нищожни (стр. 90-95);

- ценен принос е цялостния критичен анализ на иска по чл. 59, ал. 3 ЗБН. Впечатление прави изследването на достоверната дата на придобиване на активното вземане срещу банката и направеното предложение за меродавен да се счита моментът на уведомяване на банката за извършената цесия (стр. 100-106). С голямо теоретично и практическо значение е и изследването на феноменът относно знанието за неплатежоспособността на банката, особено в случаите, когато презумпцията по чл. 59, ал. 4 ЗБН няма приложение (стр. 113-120). Авторът е обобщил двете крайни становища в теорията и практиката и е стигнал до извода, че законовата формулировка „... *знаел за настъпилата неплатежоспособност*...“ следва да се идентифицира с житейското разбиране на средностатистическия гражданин/търговец на неплатежоспособността (стр. 121-143);

- предложено е подробно изследване на твърде спорното обратно действие на изменението на нормата на чл. 59, ал. 5 ЗБН, направено с ПЗР на Закона за държавния бюджет (обн. ДВ бр. 98/2014г.) и въведено през 2018г. Аргументирано е оригиналното виждане, че това изменение се прилага и за минало време, без да е налице действие *ex tunc*, разглеждайки откриването на производството по несъстоятелност като завършващ елемент на фактическия състав на потестативното право (стр. 163-171). Този подход към проблема практически обезсмисля обсъждането на обратно действие и слага край на дълги спорове;

- предложен е изчерпателен анализ на понятието „*имущество с произход от банката*“ (във връзка с § 1, т. 7 ДР ЗБН), както и на различните възможности за трансформация на такова имущество и прехвърлянето му на трети лица. Направеното разширително тълкуване на понятието е добре аргументирано и отговаря на целта на закона (стр. 227-235);

- изчерпателно е аргументирана компетентността на българския съд да разглежда иски по чл. 60а ЗБН, предявени срещу трети лица с местожителство/седалище в чужбина. Направеният анализ на *Регламент 1215/2012 на Европейския парламент и на Съвета от 12.12.2012г. относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела*, както и на *Регламент (ЕО) 1346/2000 на Съвета от 29.05.2000г. относно производството по несъстоятелност*, убедително доказва застъпваната от автора теза (стр. 247-254). По подобен начин е обоснована и приложимостта на българското право като е направен изводът, че българският закон, в частност чл. 130 ЗКИ, отговаря на Директива №2001/25/ЕО на *Европейския парламент и на Съвета от 04.04.2001г. относно оздравяването и ликвидацията на кредитни институции*. (стр. 254-256).

Като трети фактор, определящ значимостта на представената работа може да се определи нейната практическа насоченост. Авторът е предложил подробен и цялостен анализ на всички разпоредби от Закона за банковата несъстоятелност, направил е и множество паралели с аналогичните иски от общия правен режим на търговската несъстоятелност по Търговския закон. В работата прави впечатление, че е изследвана цялата налична съдебна практика. Това му е позволило да открие наличните вътрешни противоречия и празнини в правния режим, съответно да предложи свои тълкувания, както и да направи обосновани предложения за усъвършенстване на закона. В тази връзка следва да се изтъкне предложението на автора за цялостна нова редакция на правния режим на иска по чл. 59, ал. 3 и 4 ЗБН (стр. 297). Практическата стойност на дисертационния труд като цяло се изразява и в многобройните предложения *de lege ferenda*, които съпътстват цялото изследване.

Следва също да се отбележи, че работата е написана на добър и стегнат правен език и се чете лесно. Изградената структура като цяло съответства на поставените научни задачи, но използваната номерация не позволява лесно търсене и намиране на конкретното изложение по отделни проблеми. Използваният научен апарат е достатъчен и убедителен. Като достойнство на работата в тази връзка следва да се отбележи, че няма самоцелни бележки под линия - същите са направени съвсем сериозно и основателно и имат за цел да насочат читателя към литературни източници по дискутираните проблеми, съдебна практика или чуждестранни правни актове.

Представеният за защита дисертационен труд съчетава сериозни научни резултати и приноси към развитието на правната наука с важни практически изводи и предложения за тълкуване на закона и неговото усъвършенстване. По мое убеждение постигнатите резултати и приноси на докторанта доказват както задълбочените му теоретични познания в областта на цялото частно право, способността му за самостоятелни научни изследвания и изграждането на цялостни обосновани теории, така и умението му за практическо прилагане на изведените и доказани научно-теоретичните концепции.

#### **IV. Критични бележки и препоръки**

Към дисертационния труд могат да се отправят и някои критични бележки и препоръки, които като цяло не могат да дискредитират неговите безспорни достойнства. Тяхната цел е да провокират творческо-изследователския подход на докторанта и да го стимулират към допълнителни изследвания. Най-съществените бележки са следните:

1. В работата липсва единен методологичен подход на изследване. Съвсем необичайно за подобен труд, анализът на съответния иск от процесуалноправна гледна точка предхожда изследването на материалното право, което е в основата на иска. Това е видно особено в четвърта и пета глави. Изследването на материалното право трябва да е предхождащо, неговите резултати могат да окажат влияние на последващите разсъждения върху процесуалноправната страна на поставените проблеми.

2. Използваният научен апарат е цитиран неправилно. В никой от цитатите авторът не е посочил заглавието на цитираното произведение. Посочени са имената на авторите, годината на издаване и страниците, но не и заглавието. Така

за читателя става невъзможно да открие съответния литературен източник, в случай че проявява интерес към него.

3. Съдържанието в началото на работата е твърде общо и не съдържа подточките, които се съдържат в съответните глави. Това прави невъзможно лесното откриване на определени конкретни части от работата. Самата вътрешна структура е организирана с нелогична номерация – на места са използвани главни букви, на места малки букви, които в някои случаи са на кирилица, а в други на латиница. Този подход допълнително затруднява читателя.

4. В работата са направени множество предложения за изменение и допълнение на закона. Определено повечето от тях са логични и добре аргументирани. За съжаление всички конкретни предложения *de lege ferenda* са изнесени накрая, в заключението. В изложението на направени критични бележки, които не завършват с конкретно предложение, същото, някак откъснато се появява на последните страници на работата. Препоръчително е всички такива предложения да се поставят на съответното място в изложението, а накрая да се направи тяхното обобщение.

5. Най-небалансираната част от работата е заключението – то е твърде оскъдно и практически не предлага обобщение на постигнатите в изложението на труда научно-практически резултати. По-голямата част от него съдържа конкретните предложения *de lege ferenda*. Препоръчително е авторът да преработи тази част от дисертационния труд като в нея обобщи направените в изложението отделни изводи и очертае правните тенденции на развитие на изследвания институт. Тази препоръка се прави само с оглед предстояща публикация на работата.

#### **V. Заключение**

**Предвид изложените по-горе съображения, в заключение убедено изразявам положителната си оценка, че представения за защита пред научно жури дисертационен труд на тема „Исковете за попълване на масата на несъстоятелността в банковата несъстоятелност” отговаря на изискванията на чл. 6, ал. 3 от Закона за развитието на академичния състав в Република България, на чл. 27, ал. 1 от Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и на Правилника за учебната дейност на УНСС, за получаване на образователната и научна степен „доктор”, поради което предлагам на г-н Матей Веселинов Матев - докторант в катедра „Публичноправни науки”, ЮФ, УНСС – да бъде присъдена образователната и научна степен „доктор” по направление 3.6. „Право”, научната специалност „Административно право и административен процес”.**

член на научното жури:

.....  
(доц. д-р Вълчин Даскалов)

17.12.2020 г.  
гр. София